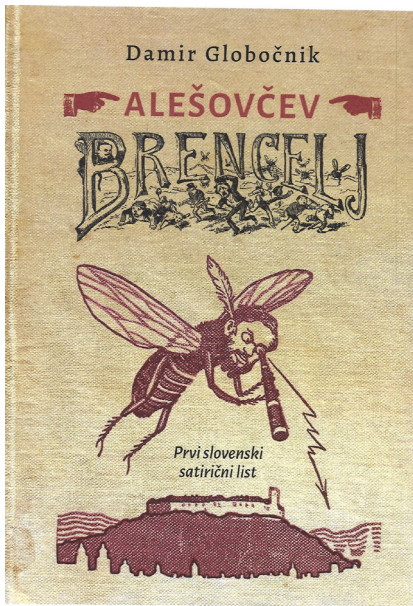

V BRANJE VAM PRIPOROČAMO

Damir Globočnik: *Alešovčev Brencelj: Prvi slovenski satirični list*. Ljubljana: Buča, 2023. 335 str.

Poznavalcem slovenske literarne zgodovine 19. stoletja ime časnikarja, dramatika, pripovednika in satirika Jakoba Alešovca (1842–1901) ni znano. Alešovčeva pripovedna zbirka *Iz sodnjskega življenja* (1874) velja za začetek naše kriminalne ali detektivske povesti. *Ljubljanske slike* (1879), v katerih opisuje različne ljubljanske stanove in poklice, so zanimiv vir za proučevanje življenja v Ljubljani v šestdesetih in sedemdesetih letih 19. stoletja. V satirični avtobiografiji *Kako sem se jaz likal* (1879) je hudomušno opisal šolska leta. Šolanje se za Alešovca sicer ni srečno izteklo, saj mu gimnazije v Ljubljani ni

uspelo končati. Preživljal se je kot domači učitelj, nato pa je prestopil v novinarske vrste. Pisal je za nemške časnike in revije, leta 1866 je začel sodelovati z Bleiweisovimi *Novicami*.

Svoje mesto v kulturnozgodovinskih pregledih si je Alešovec utrdil kot urednik prvega slovenskega satiričnega lista *Brencelj*, ki ga je začel izdajati 9. januarja 1869 v Ljubljani. Kljub težavam s pridobivanjem naročnikov in zbiranjem naročnine je *Brencelj* z izjemo dvoletne prekinitve zabaval slovenske bralce vse do začetka leta 1886. Alešovec je pri svojem »zabavljivem in šaljivem listu« prevzel malone vse naloge: bil je njegov lastnik, izdajatelj, urednik in pisec dobršnega dela tekstov.

Prvi satirični list so Slovenci sprejeli z naklonjenostjo. V dejstvu, da premorejo v slovenščini pisan satirični list, so videli eno od potrditev, da spadajo med kulturne narode. Alešovec si je prizadeval, da bi bil *Brencelj* zasnovan podobno kot tuji satirični listi. *Brencelj* je poleg Alešovčevih šaljivih sestavkov in podlistkov objavljal tudi karikature. Sprva so jih risali dunajski karikaturoisti, od srede sedemdesetih let dalje pa študent bogoslovja Franc Zorec (1854–1930). Vsi risarji so urednika upodobili kot pravcatega »brenclja«. Alešovca se je še zlasti po zaslugi upodobitev na karikaturah oprijelo ime *Brencelj*

- Alešovec. Alešovcu so že v mladih letih začele pešati oči. Težave z vidom so bile sredi osemdesetih let 19. stoletja tako hude, da ni mogel več opravljati časnikarskega in pisateljskega dela.

(D. G.)